

ZO ZAHRANIČIA

PODOBA SÚČASNÉHO KNIHOVNÍCTVA

Dr. Renata Sowada *

Takúto tému si zvolili ako motto organizátori 3. fóra knihovníkov Sliezskeho vojvodstva, ktoré sa konalo 22. marca 2007 v Mestskom kultúrnom dome Szopienice-Giszowiec v Katoviciach – Szopieniciach.

Hlavným organizátorom podujatia bola Jurská pobočka Spolku učiteľov – knihovníkov poľských škôl v Čenstochovej (TNBSP) s podporou terénnych pobočiek tejto organizácie v Katoviciach, Rybniku, Dabrowe Gorniczej a Zawierci. Jeho spoluorganizátormi boli pobočka Spolku v Bielsku-Bialej, vedenie pobočky Spolku poľských knihovníkov v Katoviciach, miestne pobočky Spolku poľských knihovníkov v Bielsku-Bialej a Čenstochovej, Poľský spolok vedeckých informácií, Inštitút knižničnej vedy a vedeckých informácií Sliezskej univerzity, Sliezska knižnica v Katoviciach a Mestský kultúrny dom Szopienice-Giszowiec v Katoviciach.

Na stretnutí sa zúčastnilo viac než 350 knihovníkov Sliezskeho vojvodstva v Poľsku a hostia z Českej republiky a zo Slovenska. Prvý raz sa podarilo na takomto podujatí sústrediť predstaviteľov širokej palety knihovníckych komunit, čo bolo aj ústrednou myšlienkou týchto podujatí od začiatku ich realizovania v rokoch 2005 (Čenstochova) a 2006 (Bielsko-Biala). Čestný patronát nad tohtoročným fórom prevzal maršalek sliezskeho vojvodstva (župan), sliezsky vojvoda (krajský prednosta), sliezsky osvetový kurátor a primátori miest Čenstochova, Katovice a Rybnik.

Rokovanie otvorila predsedníčka Jurského oddelenia Spolku učiteľov – knihovníkov poľských škôl v Čenstochovej Dr. R. Sowada a po nej vystúpil viceprimátor Katovic M. Luty. Prvú časť rokovania viedla predsedníčka pobočky TNBSB v Katoviciach Mgr. B. Hadas-Rań, druhú časť predsedníčka pobočky TNBSB v Rybniku Mgr. R. Piecha.

Ako prvý sa ujal slova riaditeľ Sliezskej knižnice, prednášateľ Sliezskej univerzity a zástupca poľskej knižničnej rady prof. J. Malicki, ktorý predniesol referát na tému *Důstojnost knihovníka*. Upozornil v ňom na dôležitosť, hoci nie vždy doceňovanú stránku práce knihovníkov. Predsedníčka Poľského spolku vedeckých informácií predniesla zaujímavý referát *Knižnica v európskom informačnom priestore* a ďalšie prednášky prezentovali vedeckí pracovníci Inštitútu knižničnej vedy a vedeckých informácií Sliezskej univerzity – M. Gwadera (*Obraz dnešného školského a detského knihovníka*), Dr. S. Kubów (*Úloha manažéra pri vytváraní klímy v knižnici*) a Dr. A. Pulikowski (*Internetové zdroje informácií ako doplnenie knižničného fondu*), ktorý upútal záujem účastníkov fóra rozprávaním o *weboteke*.

Následne sa ujala slova Mgr. K. Urbaniec z pobočky TNBSP v Bielsku-Bialej, ktorá predniesla prednášku pod názvom *Súčasný knihovník*. Čenstochovskú pobočku tejto organizácie reprezentovala B. Grzywinska, ktorá vo svojom vystúpení *Knihovník – regionalista na príklade základnej školy č. 1 v Čenstochovej* charakterizovala realizované projekty regionalistického vzdelávania. Katovickú pobočku organizácie učiteľov – knihovníkov zastupovala Mgr. E. Pawełka, ktorá hovorila o úlohách knižnice a knihovníkov v procese vytvárania imidžu tohto pracoviska.

V druhej časti rokovania predniesol prof. Z. Zmigrodzki referát o úlohách knihovníka ako sprostredkovateľa informácií. Reakciou na jeho vyjadrenia o diferenciácii dostupnosti informácií podľa aktuálnej politickej konjunktúry boli intenzívne kuloárové diskusie. Otázky propagácie čítania malých detí a ich rodičov nastolila H. Langer z Inštitútu knižničnej vedy a vedeckých informácií Sliezskej univerzity. Mimoriadny ohlas vyvolal u účastníkov referát poľského zástupcu platformy ENSIL a člena ústrednej poľskej knižničnej rady Mgr. J. Jackowicza-Korczyńského s názvom *Spät k realite: učitel-knihovník je učitel, ako aj knihovník a pracuje dnes, nie včera*.

V ďalšej časti sa prezentovali hostia z Česka a zo Slovenska. Príspevok na tému *Knižnica ako informačné centrum na príklade Regionálnej knižnice v Karvinej* prezentovala riaditeľka tohto knižničného pracoviska Dr. H. Molinová, Mgr. H. Legowiczová, vedúca Oddelenia poľskej literatúry Regionálnej knižnice v Karvinej, predniesla referát *Knihovník alebo omnibus?* Informačnú činnosť Slovenskej národnej knižnice priblížila vo svojom vystúpení *Slovenská národná knižnica v Martine ako moderne centrum knižnično-informačných služieb* Dr. D. Janovská. Referát, ktorý predniesla v slovenčine (aj to bolo dôkazom absencie jazykovej bariéry), ukázal veľkú úspešnosť slovenských knihovníkov pri realizovaní informačných projektov. Zájemcovia sa môžu s touto problematikou oboznámiť na webovej stránke <http://www.kis3g.sk>.

Mgr. M. Klucznik zo sekcie TNBSP v Rybniku sa venovala otázkam propagácie čítania. Názov jej referátu bol *Celé Poľsko číta deťom – realizácia programu v obci Czerwionka-Leszczyny*. Záverečné vystúpenie 10 rokov pobočky TNBSP v Čenstochovej spestrila jeho autorka Dr. R. Sowada pútavou multimediálnou prezentáciou.

Čestnými hosťami 3. fóra knihovníkov Sliezskeho vojvodstva boli B. Konešová z Ústavu Bohemistiky Sliezskej univerzity v Opave a J. Wasilewski, šéfredaktor časopisu Biblioteka w Szkole, ako aj zástupcovia regionálnych orgánov Zväzu poľských učiteľov, Spolku poľských knihovníkov, Ústrednej rady Spolku učiteľov – knihovníkov poľských škôl (TNBSP) a i.

* Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi, Częstochowa
e-mail: klementinum@autograf.pl

Pozdravné listy dostali účastníci fóra od riaditeľky Inštitútu knižničnej vedy a vedeckých informácií Sliezskej univerzity v Katoviciach prof. E. Gondeka, primátora Čenstochovej Dr. T. Wronu a predstaviteľky Zväzu knihovníkov a informačných pracovníkov ČR (SKIP) v Moravskosliezskom kraji a riaditeľky knižnice v Českom Těšíne J. Galášovej.

Pri príležitosti fóra vyšlo osobitné číslo *Kwartalnika Czestochowskiego Oddziału TNBSP*.

V prestávke rokovania mohli knihovníci, učители a pracovníci knižného obchodu diskutovať o jednotlivých vystúpeniach, prezerat' si vystavené publikácie a oboznamovať sa s výsledkami práce zložiek združenia učiteľov – knihovníkov a knižníc na území sliezskeho vojvodstva.

3. fórum knihovníkov Sliezskeho vojvodstva potvrdilo opodstatnenosť organizovania stretnutí tohto druhu. Sú nielen príležitosťou na integráciu obce knihovníkov v rámci regiónu, ale aj na rozširovanie poznatkov o pôsobení knižníc v súčasnosti. Stalo sa aj bohatým zdrojom nápadov, ktoré knihovníci uplatňujú vo svojej každodennej práci.

Fórum sa opäť stalo i cezhraničným stretnutím, ktoré potvrdilo, že vstup Poľska, Česka a Slovenska do Európskej únie otvoril novú kapitolu spolupráce týchto krajín aj v oblasti knihovníctva. Naša činnosť takto reálne zhmotňuje projekt Európy bez hraníc.

Fórum knihovníkov Sliezskeho vojvodstva je najväčším knihovníckym podujatím v kraji a patrí aj medzi najvýznamnejšie akcie v Poľsku. Pozoruhodné je tým, že ide o neziskové podujatie, praktický bez rozpočtu, ktoré sa zakladá na obrovskej angažovanosti organizátorov, ústretovosti prednášateľov a mnohých ľudí dobrej vôle. Nesmieme zabúdať ani na úlohu internetovej stránky www.silesia3forum.bibliotekaszkolna.net, ktorú v rámci realizácie projektu zhotovil J. Jackowicz-Korczyński.

Na jeseň pozývame záujemcov do Čenstochovej na 4. regionálne fórum knihovníkov a Celostátnu vedecko-metodickú konferenciu, ktorej témou budú internetové centrá multimediálnych informácií v knižniciach. A už teraz pozývame všetkých aj na ďalšie 4. fórum knihovníkov Sliezskeho vojvodstva, ktoré sa bude konať v apríli 2008 v Rybniku.

Preložil Tomasz Trancygier

OSOBNOSTI TĚŠÍNSKÉHO SLEZSKA

Irena Mierzwová *

Největším pokladem každé země není přírodní bohatství ani kapitál, ale lidé, kteří v ní žijí. Již před dvěma sty lety to zdůraznil Leopold Jan Szersznik v předmluvě k *Lexikonu spisovatelů Knížectví*. Jeho lexikon byl prvním pokusem o sepsání životopisů a děl osob spjatých s historií Těšínského Slezska. Těšínský prefekt v něm shrnul informace o 109 osobnostech, jež se zasloužily o rozvoj regionu, nebo pocházely z Těšínského Slezska a významně ovlivnily vývoj jiných zemí nejen v oblasti literatury, umění, vědy, ale také v dalších oblastech lidské činnosti. Dílo tohoto největšího těšínského vědce bylo v době osvětenství ojedinělým badatelským počinem.

Teprve koncem 20. století byly vydány další regionální biografické slovníky Těšínského Slezska (*Słownik biograficzny ziemi cieszyńskiej* Józefa Golce a Stefanie Bojdové, Cieszyn 1993 – 1998; *Ostschlesische Porträts* Karla W. Neumanna, Berlin 1991 – 1996). O Těšínském Slezsku se také zmiňují české slovníky (*Biografický slovník širšího Ostravska* Viktora Ficka, Opava 1972 – 1983 nebo *Biografický slovník Slezska a severní Moravy*, který rediguje Milan Myška, Opava, Ostrava 1993 –).

Jména těšínských Slezanů najdeme také na stránkách biografických slovníků, mapujících širší zeměpisné nebo vědní oblasti. Ve slovnících zpracovaných předními vědeckými institucemi z Polska, Česka, Rakouska a Němec-

ka je uváděno velké množství osobností pocházejících z Těšínského Slezska nebo působících na jeho území. Jedná se jak o slovníky všeobecného charakteru, tak o speciální slovníky obsahující údaje o profesních i společenských skupinách. Ve 41 svazcích doposud vydávaného *Polského biografického slovníku* (Kraków, 1935 –) je uváděno na 300 osob spojených s Těšínským Slezskem. *Český biografický slovník XX. století*, redigovaný Josefem Tomešem (Praha, Litomyšl 1999), obsahuje hesla týkající se více než 400 osobností spojených s Těšínskem. Přes 150 osobností zahrnuje *Österreichisches biographisches Lexikon 1815 – 1950* (Wien 1957 – 1999) a více než 100 osobností renomovaná *Deutsche biographische Enzyklopädie* (München 1995 – 2003). Uznání, jakému se ve své době těšily osoby žijící v Těšínském Slezsku nebo z něj pocházející, dokládají také různé druhy lexikonů jako *Kto kim jest*, vydávané jak v meziválečném období, tak i v současnosti (další vydání série publikací *Kto jest kim w Polsce* nebo *Kdo je kdo v České republice*). Tento přehled doplňuje celá řada odborných slovníků, které obsahují záznamy o nejvýznamnějších umělcích a spisovatelích (např. *Literární slovník severní Moravy a Slezska 1945 – 2000*, red. Iva Málková a Svatava Urbanová, Olomouc, Ostrava 2001), o katolických a evangelických kněžích (např. *Słownik biograficzny katolickiego duchowieństwa śląskiego XIX i XX wieku*, red. Mieczysław Pater, Katowice 1996), o lékařích (např. *Słownik medycyny i farmacji Górnego Śląska*, red. Alfred Puzio, Katowice 1993 – 2000), o podnikatelích

* Regionální knihovna Karviná
e-mail: mierzwa@rkka.cz